

Асауленко В. В.

магістрантка гуманітарного факультету

Науковий керівник – **Павельсва А.К.**

к. філол. н., доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Полтавський національний технічний

університет імені Юрія Кондратюка

м. Полтава, Україна

Роман Х. Філдінг «Щоденник Бріджит Джонс» як яскравий зразок жіночого роману

«Bridget Jones's Diary» відноситься до жіночих романів, які літературознавці та лінгвісти виокремлюють у якості окремого літературного жанру. Єдиного терміну для даного поняття не існує. У загальному, це прозовий твір, що містить вигадану, чи прикрашену вигадками розповідь, події якої засновуються на відносинах між чоловіком та жінкою. Твори даного жанру описують історію любовних відносин, акцентуючи увагу на почуттях та переживаннях героїв.

До особливостей жіночого роману відносяться:

- 1) Жіночий роман – це роман, що написаний жінкою про жінку (досить часто розповідь у романі ведеться також від імені жінки).
- 2) Відносна постійність складу героїв.
- 3) Підвищена емоційність героїв: численні сльози, поцілунки, романтичні моменти, інтриги та перипетії.
- 4) Опис особистісного розвитку жінки та становлення її долі у силу впливу певних життєвих факторів.
- 5) Схожі риси із елементами казкових сюжетів: сюжет побудований навколо пригод головної героїні, що являють собою успішне проходження випробувань на шляху до заміжжя [3].

У романі «Bridget Jones's Diary» Х. Філдінг зачіпає різноманітні проблеми, багато яких були описані ще у XIX ст. письменницею Джейн Остін у романі «Pride and Prejudice». До них можна віднести такі проблеми, як вплив суспільства на життя жінки, ідеалізація сімейного життя, постфемінізм.

За часів патріархату, коли чоловік вважався головою та єдиним годувальником сім'ї, роль жінки полягала лише у веденні хатнього господарства та виховання дітей. Заміжні жінки у той час не мали ніяких прав поза контролем своїх чоловіків, так як у законодавстві загального права дружина у багатьох випадках розглядалася як власність чоловіка. Крім того, вони не мали ніякої економічної та юридичної незалежності від своїх чоловіків, а також не мали виборчого права [1].

Проте, незважаючи на це, усі мрії молодої дівчини були зосереджені на заміжжі. Адже саме воно давало жінці певний статус у суспільстві, забезпеченість, позбавляло від звання «старої діви» та необхідності самостійно заробляти собі на життя. Дівчаток із раннього дитинства готували до майбутнього заміжжя. Це було метою системи виховання та навчання. Для вступу до шлюбу найоптимальнішим був вік 22 – 24 роки, якщо дівчина не виходила заміж до 25 років, її вважали «старою дівою» [1].

Жінка відігравала важливу роль у сфері хатнього господарства: вона управляла домашніми справами, займалася вихованням дітей, представляла сім'ю на суспільних заходах. Жінки підтримували зв'язок із родичами та «корисними» знайомими за допомогою листів, сліdkували за місцевим ринком слуг, режимом для кожного члену сім'ї, допомагали одна одній вести хатнє господарство.

Дещо інакше складалася доля незаміжніх жінок. Вони могли займатися благодійністю та усе своє життя допомагати нужденним, могли жити із родичами та приносити користь їм та їх сім'ям. У випадку, якщо сім'я була не достатньо заможною, незаміжні жінки ставали для неї тягарем [1].

Незважаючи на те, що пройшло достатньо багато часу, страх залишитися незаміжньою до цього часу переслідує багатьох жінок. Саме про це пише у своєму романі Х. Філдінг. Головна мета Бріджит Джонс, як середньостатистичної сучасної жінки – побудувати відносини та вийти заміж. Вона намагається робити все, щоб

виправити себе: відмовляється від шкідливих звичок, намагається схуднути, стати успішною у професійній діяльності. Усе це тільки задля того, щоб привернути увагу чоловіків. Суспільство чинить на неї неабиякий тиск. Постійні питання про особисте життя, нагадування про те, що незаміжні жінки вважаються «невдахами» та не можуть бути щасливі, намагання родичів познайомити її з яким-небудь чоловіком із свого кола, котрі закінчуються невдачею – усе це засмучує головну героїню та змушує її відчувати себе некомфортно та невпевнено.

Однак в основі сюжету лежить конфлікт Бріджит Джонс із власними бажаннями та прагненнями, котрий проявляється у її суперечливих метаннях від однієї життєвої позиції до іншої. Так, наприклад, вона із впевненістю проголошує свободу від чоловіків, утверджує радість самотнього життя, зневажаючи «самовдоволених жонатиків», але в душі мріє про заміжжя та невігадливі обов'язки дружини та господині. Бріджит із відчаєм та сумом відкриває своєму щоденнику переживання з приводу власної невлаштованості: *«Sometimes I stay at their house, admiring the crisp sheets and many storage jars full of different kinds of pasta, imagining that they are my parents. But when they are together with their married friends I feel as if I have turned into Miss Havisham»* [5, p. 26] – «Інколи я залишаюся в них на ніч, милуюся накрохмаленими простирадлами й рядами баночок із різними видами макаронів і уявляючи, наче то мої батьки. Проте коли вони збирають своїх одружених приятелів, почувуюся так, мовби перетворилася на міс Гевішем» [4, с. 60].

Причина подібного «роздвоєння» криється не в лукавості або лицемірстві Бріджит, а в душевній та емоційній розгубленості, відсутності чітких установок та визначеності. Невдачі в особистому житті не сприяють самоствердженню героїні, а навпаки, призводять до постійного невдоволення собою: *«What s wrong with me? I'm completely alone. Hate Daniel Cleaver. Am going to have nothing more to do with him. Am going to get weighed»* [4, p. 22] – «Що ж усе-таки зі мною не так? Я зовсім самотня. Ненавиджу Деніела Клівера. Не матиму з ним більш нічого спільного. Піду-но зважуся» [6, с. 49].

Гучні заяви у дусі фемінізму, спроба довести усім і собі власну самостійність, що проявляються у безглузвих витівках та безперспективних інтрижках, є своєрідним самозахистом, обороною проти атаки з боку друзів, родичів, чия участь являє собою замасковане зловтішання. Так, наприклад, необхідність наносити візити друзям чи родичам пригнічує Бріджит, оскільки вона наперед знає, чого очікувати: *«Oh God. Why can't married people understand that this is no longer a polite question to ask? We wouldn't rush up to them and roar, 'How's your marriage going? Still having sex?」* [5, p. 12] – *«О Господи! Чому одружені люди не можуть зрозуміти, що такі запитання вже неввічливо ставити? Ми ж не чіпляємося до них і не репетуємо: «А як сімейне життя? Все ще займаєтесь сексом?»* [4, с. 22].

Моральний тиск з боку знайомих, які ніколи не нехтують шансом нагадати Бріджит про її проблему, ще у більшій мірі бентежить та приводить її у відчай. Вимушена коритися пристойностям, що встановлені суспільством, вона не може відповісти своїм кривдникам належним чином та відчуває себе переможеною та глибоко приниженою.

Х. Філдінг пише про те, що сьогодні соціальний та психологічний статус жінки змінився у сторону самостійності та незалежності від чоловіків; сучасна жінка – це вже не зразкова мати, дружина, подруга та порадиця, а жінка, що прагне до самореалізації та досягнення успіху у соціумі.

Романи про Бріджит Джонс є найбільш яскравими зразками постфеміністичної британської літератури. Одна із значимих характеристик постфемінізму – затяте заперечення та неприйняття жінками ідей фемінізму. Тобто, існування фемінізму признається як історичний факт, проте він не має практичного інтересу для сучасного життя [2].

У творі простежуються ідеї постфемінізму, що втілені у роздумах головної героїні, та у діалогах:

«Yes, why aren't you married yet, Bridget?」 sneered Woney (babytalk for Fiona, married to Jeremy's friend Cosmo) with a thin veneer of concern whilst stroking her pregnant stomach» [5, p. 26]. – *«Так, Бріджит, чому ти досі не вийшла заміж? –*

глузливо запитала Воні (сюсюкальне ім'ячко Фіони, одруженої з приятелем Джеремі Космо), приховуючи кепкування під ледь помітною маскою турботи й погладжуючи свій вагітний живіт» [4, с. 61]. У даній репліці ми бачимо прагнення жінки успішно поєднати і кар'єру і материнство, яку так яро відкидав фемінізм. Адже постфемінізм стверджує дещо інші цінності, відкидаючи повне ігнорування чоловіків, відносин із ними, неможливість реалізувати себе як дружину та матір.

Таким чином, Х. Філдінг у своєму романі заявляє про неактуальність ідей фемінізму, які не відповідають ні звичаям, ні умовам життя сучасного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маркова О. Ю. Женщина и общество: проблемы наступившего века / О. Ю. Маркова // Перспективы человека в глобализирующемся мире / Под ред. Парцвания В. В. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургское философское общество, 2003. – С.160 – 180.
2. Ремаева Ю. Г. Постфеминистская проза Британии на рубеже XX – XXI вв.: феномен «чиклит»: дис. канд. филол. наук. / Ю. Г. Ремаева. – Нижний Новгород, 2007. – 260 с.
3. Улыбина Е. В. Пространства жизни субъекта: Единство и многомерность субъектнообразующей социальной эволюции / Е. В. Улыбина; отв. ред. Э. В. Сайко. – М.: Наука, 2004. – С. 538 – 555.
4. Філдінг Г. Щоденник Бріджит Джонс / Г. Філдінг; пер. з англ. Лідії Луцан. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. – 432 с.
5. Fielding H. Bridget Jones's Diary: a novel / H. Fielding. – London: Picador, 1996. – 157 с.